

Корженівська Т. В., Аханов М. А., студенти,
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Юринець Ю. Л., к.ю.н.

НАЦІОНАЛЬНО-ПРАВОВІ ЗАХОДИ ГАРАНТУВАННЯ БЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ ВІД НЕЗАКОННОГО ВТРУЧАННЯ

Важливість безпеки міжнародного повітряного простору, а також безпеки національного повітряного простору полягає в його інтенсивному використанні в транспортних цілях, що об'єктивно потребує точної регламентації такої діяльності як на національному, так і міжнародному рівні й обумовлює розробку технічних вимог до неї.

З метою створення безпеки цивільної авіації були прийняті такі міжнародно-правові акти: Конвенція про злочини і деякі інші дії на борті повітряного судна, підписана 14 вересня 1963 р. у Токіо (Токійська конвенція); Конвенція про боротьбу з незаконним захопленням повітряних суден, підписана 16 грудня 1970 р. у Гаазі (Гаазька конвенція); Конвенція про боротьбу з незаконними актами проти безпеки цивільної авіації, підписана 23 вересня 1971 р. у Монреалі (Монреальська конвенція); Протокол про боротьбу з незаконними актами насилля в аеропортах, що обслуговують міжнародну цивільну авіацію, підписаний 24 лютого 1988 р. у Монреалі (Монреальський протокол) [3, с. 347].

Щодо національно-правових заходів гарантування безпеки цивільної авіації в Україні, то варто згадати певну активізацію нормотворчого процесу у сфері боротьби з актами незаконного втручання в діяльність цивільної авіації. У лютому 2003 р. було затверджено Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації. Програма розроблена відповідно до Чиказької конвенції 1944 р., її метою є створення організаційно-правових засад щодо забезпечення авіаційної безпеки та ефективності діяльності цивільної авіації, а основним завданням є здійснення заходів із забезпечення захисту, охорони та безпеки пасажирів, членів екіпажу, авіаційного персоналу, повітряних суден, об'єктів аеропорту та об'єктів радіонавігаційного забезпечення незалежно від їх форм власності та підпорядкованості [3, с. 348].

Виконання заходів Програми забезпечує спеціально уповноважений орган з питань авіаційної безпеки цивільної авіації - урядовий орган державного управління діяльністю цивільної авіації у складі центрального органу виконавчої влади з питань транспорту.

У Законі України визначається термін авіаційна безпека як комплекс заходів, а також людські та матеріальні ресурси, призначені для захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання в її діяльність (р. 2) [2].

Згідно розділу 2 Державної програми авіаційної безпеки цивільної авіації акт незаконного втручання – це: насильство стосовно особи, яка перебуває на борту повітряного судна під час польоту, якщо такі дії можуть загрожувати безпеці цього повітряного судна; руйнування повітряного судна, яке перебуває в експлуатації, або його пошкодження, що може вивести судно з ладу або загрожує його безпеці під час польоту; розміщення або спроби розміщення в повітряному судні, яке перебуває в експлуатації, пристрою або речовини, що можуть його зруйнувати або призвести до пошкодження, яке загрожує безпеці повітряного судна під час польоту; руйнування або пошкодження об'єктів радіонавігаційного забезпечення чи втручання в їх експлуатацію, якщо будь-яка зазначена дія загрожує безпеці повітряного судна під час польоту; повідомлення свідомо неправдивих відомостей, що можуть спричинити загрозу безпеці повітряного судна під час польоту; незаконне та навмисне використання пристрою, речовини або зброї (для здійснення акту насильства стосовно особи в аеропорту, на аеродромі, що завдає або може завдати шкоди її здоров'ю чи заподіяти смерть; для руйнування або серйозного пошкодження обладнання чи споруд аеропорту, аеродрому, його служб і розташованих в аеропорту, на аеродромі повітряних суден; для загрози безпеці польотів в аеропорту, на аеродромі) [2].

У Повітряному кодексі України 2011 р. [1] цій проблемі присвячено розділ XI, який називається «Захист цивільної авіації від актів незаконного втручання». У ньому визначено порядок організації забезпечення авіаційної безпеки (ст. 85), заходи щодо захисту від актів незаконного втручання (ст. 86), превентивні заходи безпеки (ст. 87), врегулювання кризових ситуацій (ст. 88), предмети, заборонені для пронесення в зони обмеженого доступу аеропортів, що охороняються, та до перевезення на повітряних суднах (ст. 89), підтримання встановленого порядку на борту повітряного судна (ст. 90), застосування заходів стримування (ст. 91).

Актом незаконного втручання в діяльність цивільної авіації, згідно зі ст. 86 Повітряного кодексу України, є акт або спроба скоєння акту, що створює загрозу безпеці цивільної авіації на землі та в повітрі, а саме: 1) незаконне захоплення повітряного судна в повітрі; 2) незаконне захоплення повітряного судна на землі; 3) захоплення заручників на борту повітряного судна, на аеродромі або в аеропорту; 4) насильницьке проникнення на борт повітряного судна, у зону обмеженого доступу аеропорту (аеродрому) або в місця розташування наземних засобів зв'язку, навігації, спостереження; 5) розміщення на борту повітряного судна, в

аеропорту, зоні обмеженого доступу, що охороняється, аеродромі зброї, небезпечного пристрою або матеріалу, що може створити потенційну загрозу безпеці цивільної авіації; 6) надання неправдивої інформації, яка ставить під загрозу безпеку пасажирів, членів екіпажу повітряного судна в повітрі або на землі або безпеку осіб, персоналу в аеропорту, на аеродромі [1].

Отже, підвищення ролі цивільної авіації у перевезеннях пасажирів і вантажів, зростання інтенсивності руху на авіалініях та швидкий розвиток авіаційної техніки вимагають особливої уваги до питань правового забезпечення безпеки цивільної авіації.

Література

1. Повітряний кодекс України від 19 травня 2011 р. № 3393-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2011. – № 48-49. – Ст. 536.
2. Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації: Закон України від 20 лютого 2003 р. № 545-IV // Відомості Верховної Ради України. – 2003. – № 17. – Ст. 140.
3. Міжнародне публічне право: підручник / за ред. В. М. Репецького. – 2-ге вид., стер. – К.: Знання, 2012. – 437 с.

УДК 342.92 (043.2)

Лопухович О. О., студентка
Юридичний інститут,
Національний авіаційний університет, м. Київ
Науковий керівник: Гусар О. А., старший викладач

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ФУНКЦІОНАЛЬНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ БЕЗПЕКОЮ ПОЛЬОТІВ В УКРАЇНІ

Забезпечення необхідного рівня безпеки польотів є актуальною проблемою сучасної цивільної авіації, вирішення якої потребує системного підходу. Підвищення безпеки польотів є життєвою необхідністю, оскільки воно служить справі зміцнення довіри громадськості до авіації.

Україна, як авіаційна держава, залучається до світового упорядкованого підходу щодо забезпечення безпеки польотів шляхом євроінтеграції. Так, у 1999 р. Україна стала членом Європейської Конференції цивільної авіації (European Civil Aviation Conference – ECAC) та в 2004 р. вступила в Європейську організацію із забезпечення безпеки аеронавігації Євроконтроль (European Organisation for the Safety of Air Navigation – Eurocontrol), а також першою серед країн СНД упровадила у себе механізм Twinning – гармонізацію законодавчих норм та стандартів України із законодавчими нормами та стандартами Європейського Союзу (ЄС) у сфері цивільної авіації.